ת"א 31250-11-18 פלוני נ' עיריית אשדוד ואח'

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופטת יעל ייטב

התובעים **עיזבון המנוח פלוני ואח'**
ע"י עו"ד טארק באשיר

נגד

הנתבעות **1. עיריית אשדוד**
2. הכשרה חברה לביטוח
ע"י ב"כ עו"ד אורי ירון
3. מדינת ישראל
ע"י ב"כ עו"ד ליאור קורן, פרקליטות מחוז דרום- אזרחי

פסק דין

מבוא

1. המנוח, שעיזבונו הוא תובע 1, יליד 28.2.1975, טבע בחוף הים באשדוד ביום 7.8.14. מחוף הים פונה המנוח לבית החולים במצב קשה, ונפטר שם ביום 10.8.14. בן 39 בלבד היה המנוח במועד פטירתו, והוא הותיר אחריו אלמנה וחמישה יתומים. לפני פטירתו היה המנוח תושב בית לקיה- רמאללה שבשטחי הרשות הפלסטינאית.

2. יורשיו של המנוח תבעו את עיריית אשדוד, שבתחום שיפוטה נמצא החוף ואת מבטחתה (שתיהן להלן- "**העירייה**"), וכן את מדינת ישראל (להלן- "**המדינה**"), בשל הנזקים שנגרמו להם בעקבות פטירתו המצערת של המנוח. העירייה הגישה הודעת צד ג' נגד המדינה, בטענה שביום האירוע מילאה אחר כל הוראותיה של המדינה בדבר השילוט והפיקוח בחופים.

3. הצדדים חלוקים ביניהם, בין היתר, באשר לנסיבות הטביעה, האם אירעה בחוף מוכרז, סמוך לסוכת המציל, בשעה שניתנו שירותי הצלה בחוף, כפי שטענו התובעים, או שמא אירעה בחוף אסור לרחצה, שבו שילוט ברור האוסר את הרחצה, לאחר שהמנוח חצה סרט סימון המיועד למנוע כניסת מתרחצים לים באותו מקום, כטענת הנתבעות. בעקבות דיון ההוכחות נחלקו הצדדים גם בשאלת עיתוי השימוש באופנוע- הים לשם חילוץ המנוח לאחר שטבע, והאם אחסונו המוקדם של אופנוע- הים מנע שימוש מיידי בו.

4. אקדים ואציין כי לאחר עיון בטענות הצדדים ובראיות מצאתי שיש לקבל את התביעה נגד העירייה בלבד. יחד עם זאת מצאתי שיש להטיל על המנוח אשם תורם בשיעור 70%. כמו כן מצאתי שיש לדחות את הודעת צד ג' שנשלחה למדינה.

<u>הראיות</u>

<u>עדותו של מאהר עותמן</u>

5. <u>בתצהיר עדותו הראשית</u> הצהיר מאהר עותמן (להלן- "**מאהר**"), כי במועד האירוע הגיע עם המנוח ועם שני חברים נוספים לחוף הים באשדוד. בני החבורה התיישבו במרחק של בין 170 מטר לבין 200 מטר צפונית מסוכת המציל. באותו מקום בחוף ישבו רוחצים נוספים ושחו גם הם במקום שבו רחץ המנוח וטבע. התמונה שהתקבלה משימוש מתרחצים בחוף הים הייתה כי כל רצועת החוף, בין שני חופי הרחצה המוכרזים הסמוכים, היא חוף רחצה רצוף אחד, ללא הפרדה בין חוף מוכרז לחוף שאינו מוכרז, או בין חוף מותר לרחצה לחוף שאינו מותר לרחצה. בשלב מסוים נכנסו מאהר והמנוח לרחוץ בים. השניים לא הרחיקו מקו החוף, והמים במקום שאליו נכנסו הגיעו עד אזור הבטן.

כשתכננו לצאת מהמים החל הים "לסחוב" את המנוח הרחק מהחוף. מאהר החל לצעוק לעזרה, אך המצילים שישבו בעמדתם המרוחקת, שפנתה לכיוון המנוגד למקום שבו שחו מאהר והמנוח, לא חשו לעזרתם. הניסיונות לקרוא למצילים העלו חרס, ואחד הרוחצים שישב בחוף, נכנס לים בניסיון לסייע למנוח, ובעקבות זאת טבע בעצמו.

מאהר הוסיף והצהיר כי "**לאחר המהומה שהתרחשה בחוף נכנס אחד המצילים, ללא אופנוע ים, לאחר כעשר דקות. לאחר כחמש- עשר דקות בערך משה את האדם שניסה לעזור למנוח**". עוד הוסיף כי למציל נאמר שבים נמצא אדם נוסף שטבע, והמציל חזר לים לחפשו. לאחר כעשר דקות הצטרף מציל נוסף, שהגיע על גבי אופנוע ים. רק לאחר כ- 45 דקות נמשה המנוח מהים, מחוסר הכרה. מאהר הצהיר בתצהיר עדותו הראשית כי לא זכור לו שנעשו פעולות החייאה על ידי המצילים לפני שהגיע אמבולנס אל החוף.

על פי האמור בתצהירו של מאהר, לא הוצבו בחוף שלטים או דגלים האוסרים את הרחצה בים. המצילים לא הזהירו איש מפני הרחצה בחוף, ולא מנעו את הכניסה לים בדרך כלשהי. סוכת המציל היית מוצבת בזווית הפוכה כמעט לחלוטין למקום שבו שחו מאהר והמנוח עם שאר הרוחצים. בביקור שערך מאהר בחוף הים ביום

שלמחרת האירוע, מצא שבאזור הטביעה הוצבו דגלים. בביקור נוסף שערך במקום, ביום 19.9.2016, מצא שלא קיים סימון נכון של המקומות המותרים לרחצה, וכי קיים בלבול בין הדגלים. המקום שיועד לשחייה היה מרוחק מסוכת המציל, והרוחצים רוכזו דווקא באזור שבו הוצבו דגלים שחורים.

6. <u>בחקירתו הנגדית</u> פירט מאהר כי פגש במנוח ביום 7.8.14 במחסום הכניסה לישראל, בחיפוש אחר עבודה. בשעה 11:00 לערך, לאחר שלא עלה בידם למצוא עבודה, החליטו לעבור בכול זאת את מחסום הכניסה לישראל, באמצעות אישורי כניסה לצורכי עבודה שבהם החזיקו, ויצאו לטייל ברחבי הארץ. בין היתר ביקרו בעיר ראשון לציון. אליהם התלוו שני מחפשי עבודה נוספים שאותם פגשו במחסום.

לחוף הים באשדוד הגיעו בשעה 18:00 לערך. בהגיעם לחוף הים הבחינו בתחנת ההצלה וכן ברוחצים הרבים שהיו בחוף. מאהר והמנוח נכנסו לרחוץ בים, בעוד שהשניים האחרים נותרו לשבת על החוף. מאהר תיאר כי לא היה על החוף דגל או שלט האוסר את הרחצה. רק בביקורו השני בחוף, שנערך כאמור ביום שלמחרת האירוע, הבחין בשלט האוסר את הרחצה במקום, אשר היה כתוב, בין היתר, גם בשפה הערבית.

כאשר נכנסו לים, הרחיקו מאהר והמנוח למרחק של כ- 20 עד 25 מטר מקו החוף. גובה פני הים באותו המקום היה עד המותן. הים היה 'ישר' ולא מסוכן, לא היו בו גלים, בשונה מהים בחוף הים בתל -אביב, שם ביקר מאהר בעבר, ונוכח לדעת כי במרחק של 10 או 20 מטר מקו החוף מגיעים המים עד הצוואר. למים נכנסו השניים באיטיות, ולאחר כחצי שעה שבה שהו במים, עשו את דרכם בחזרה לחוף, בדיוק באותו נתיב שבו נכנסו לים.

7. כשהגיע מאהר למרחק של כ- 2 מטר מקו החוף, שמע את המנוח קורא לו. כאשר הסתכל לעברו ראה את המנוח מנופף בידיו, והתרשם שהמנוח קורא לו לחזור ולשחות במקום טוב, שיש בו גלים. מאהר סימן לדבריו למנוח שמספיק לשחות, ושצריך ללכת. לאחר מכן הבחין שהמנוח צועק לעברו, ורק אז הבין שהמנוח במצוקה. באותה עת היה המנוח במרחק של כ- 10 מטר מקו החוף, ומאהר החל ללכת לעברו. כאשר התרחק מרחק של כ- 5 מטר מקו החוף, הגיעו המים עד כתפיו של מאהר. הוא פחד ונעצר. לדבריו המנוח ידע לשחות טוב ממנו. מאהר הסתכל ימינה ושמאלה, ואז ראה שאדם מקומי, בערך בגילם של השניים, הולך מהר לכיוון המנוח כדי לסייע לו. באותה עת נסחף המנוח למרחק של 50 עד 70 מטר מקו החוף,

והאדם שביקש לסייע לו כמעט והגיע אליו. באותו זמן הגיע המציל אשר הלך אחריהם אוחז בגלגל הצלה בידיו.

8. לדבריו של מאהר, פרק הזמן שחלף עד הגעתו של המציל למקום, היה בן 10 דקות עד רבע שעה, אולי רק 5 דקות, ואז ראו את המציל תופס אדם בים. מאהר וחבריו החלו למחוא למציל כפים, ורק אז ראו שהמציל הביא עמו את האדם האחר, שביקש לסייע למנוח, ולא את המנוח.

לאחר שהבהירו למציל שיש אדם נוסף בתוך המים, חזר המציל פעם נוספת לים, אז הגיע מציל נוסף רכוב על אופנוע מים. המצילים חזרו למים ובתחילה לא מצאו את המנוח. רק לאחר מכן מצאו את המנוח במרחק של 50 עד 70 מטר מהחוף. לאחר שהוציאו את המנוח לחוף, ניסו לבצע בו החייאה במשך כ- 10 דקות, ללא הצלחה, עד שהגיע למקום אמבולנס, וצוותו ביצע במנוח החייאה ומכות חשמל במשך כ- 10 דקות. לאחר מכן פונה המנוח לבית החולים, באמצעות האמבולנס.

9. לדבריו של מאהר, למחרת האירוע הוא הגיע לחוף הים פעם נוספת, ואז ראה במקום הטביעה שלט המורה על איסור הרחצה. לטענתו, השלט לא עמד במקום לפני האירוע, ורק למחרת ראה את השלט . בביקורו השני בחוף ראה גם חוט צהוב שאסר את הכניסה לאזור, בדיוק במקום שבו טבע המנוח.

לדבריו ישבו בני החבורה במועד האירוע במרחק של כ-150 מטר מסוכת המציל. מאהר השיב שהמנוח קרא לו, ואולם הוא לא האמין שמדובר בדבר רציני ועל כן, קרא לעברו של המנוח "יאללה בו ניסע". רק לאחר מכן ראה שהמנוח צועק מ'הלב', וכשניסה לחזור אליו הגיעו המים לבית החזה שלו והוא עצר. המנוח לא שקע לדבריו, אלא המים משכו אותו מטה. הבחור היהודי שניסה לסייע למנוח כמעט ותפס אותו, ואולם גם הוא כמעט שטבע. על פי תיאורו לא היו אנשים קרובים למנוח, אלא מצפון לו (עמ' 37, שורות 13-14).

<u>עדותו של אלון אוחיון</u>

10. **מר אלון אוחיון**, מציל מוסמך אשר שימש במועד האירוע כמנהל תחנת ההצלה בחוף יא באשדוד (להלן- "**אוחיון**"), תיאר <u>בתצהיר עדותו הראשית</u> את הסדרי הבטיחות בחוף הים, ופירט כי בחוף מוצב שילוט קבוע, לרבות שילוט שבו נכתב: "**גבול מקום רחצה מוכרז**", הממוקם כ- 75 מטר מצפון לתחנת ההצלה וכ- 75 מטר מדרום לתחנה. תחימת קטע חוף של 150 מטר לכל תחנת הצלה נעשית בהתאם להוראות משרד הפנים, ועל מנת שניתן יהיה להשתלט על כל מה שמתרחש בחוף הים. בנוסף

לשילוט הקבוע המוצב בחוף, מוצב בחוף גם שילוט נייד, באמצעות דגלים או גידור, שמיקומם משתנה מיום ליום, ונקבע מידי בוקר מחדש על ידי המצילים, בהתאם למזג האוויר, מצב הים, ותנאי השטח באותו יום. אוחיון הסביר כי קרקעית הים, בעיקר בעונת הקיץ, אינה אחידה ("לא פלטה" כדבריו), ולפעמים נוצרים בקרקע הים בורות, אשר בתוכם זרמים חזקים וסכנת היסחפות. המצילים מזהים מראש את מיקומם של הבורות ואת המקומות המסוכנים לרחצה, ולאחר זיהויים הם מסמנים את קטע החוף המותר לרחצה באמצעות שני טורי דגלים. המתרחצים מתבקשים לשחות בין הטורים האמורים בלבד. בנוסף, מציבים המצילים שילוט, ולעיתים גם מגדרים את האזור המסוכן לרחצה.

ביום האירוע סימנו המצילים את האזורים שבהם קיימת סכנת טביעה, לא רק באמצעות שלטים שנכתבו בשלוש שפות כולל בשפה הערבית, אלא גם באמצעות גידור באמצעות סרט סימון אדום לבן, אשר נועד למנוע את כניסת המתרחצים לאזורים המסוכנים לרחצה. ביום האירוע היו בתחנת ההצלה שלושה מצילים מלבד אוחיון, שכולם מצילים מוסמכים, וותיקים ובעלי ניסיון רב.

11. לקראת סיום המשמרת הבחין אוחיון במנוח הולך ישר לכיוון המים, באזור שסומן כמסוכן לרחצה ושהיה מגודר באמצעות סרט סימון. היה זה במרחק של כ-150 מטר צפונית לתחנת ההצלה. אוחיון צעק למנוח בכריזה, ואולם המנוח המשיך בדרכו לתוך הים, הרים את סרט הסימון, עבר מתחתיו ונכנס לים. תוך שניות מרגע שנכנס לים, לאחר שצעד מספר צעדים, החל המנוח לשקוע. אוחיון התרשם שהמנוח כלל לא ידע לשחות.

מיד ביקש מהמציל שרון בוני (להלן- "**שרון**"), שהיה לצדו בתחנת ההצלה, שייקח גלגל הצלה וירוץ אל המנוח. בזמן ששרון היה בדרכו אל המנוח, ראה אוחיון מתרחץ נוסף נכנס למים בניסיון לעזור למנוח, ובשלב זה הצטרף לשרון גם המציל אבי רימון (להלן- "**אבי**"). הרוחץ שנכנס לים בניסיון לסייע למנוח חולץ מהים, ואולם המנוח שקע במים במהירות, ובתוך שניות לא היה ניתן להבחין בו. על כן הוציאו המצילים מיד את אופנוע הים, ואוחיון ושרון התחילו לחפש אחר המנוח על גבי אופנוע הים. תוך דקות ספורות הבחינו במנוח כשהוא "מרחף" במים כ- 50 מטר מקו החוף. שרון קפץ מאופנוע הים, העלה את המנוח על האופנוע, והשלושה חזרו באופן מידי לחוף, שם התחילו בפעולות החייאה, עד שהגיעה החובשת. החובשת המשיכה בפעולות החייאה, עד הגעת צוות מד"א שהוזעק למקום.

12. אוחיון הוסיף בתצהיר עדותו הראשית כי למיטב זכרונו הגיע המנוח לחוף הים כחלק מקבוצה בת כ-10 אנשים, אשר טיילה לאורך החוף בלבוש מלא מבלי שאיש מהם נכנס למים. המנוח היה היחיד מכל חברי הקבוצה שהחליט להיכנס למים במקום מרוחק מתחנת ההצלה, אף שהיה מסומן ומגודר כמסוכן לרחצה. אוחיון התרשם במהלך ניסיונות ההחייאה שנדף מפיו של המנוח ריח של אלכוהול.

13. בחקירתו הנגדית, השיב אוחיון שהוא זיהה את בני הקבוצה שעליה נמנה המנוח כאשר הגיעו אל החוף, וצפה בהם הולכים לאורכו. בני הקבוצה בלטו בחריגותם, שכן הגיעו לחוף לבושים בבגדים רגילים ולא בבגדי ים, אף שהיה זה בחודש אוגוסט, בחום של 40 מעלות בצל.

לשאלה מדוע כתב בתצהירו שרק המנוח החליט להיכנס לים, השיב אוחיון כי הדבר התברר לו בדיעבד. על פי הסברו הוא ראה אדם בתחתונים או בשורט, שנמצא במרחק של כ- 150 מטר ממנו, עומד על קו המים, באזור המסומן כמסוכן לרחצה. הסימון נעשה באמצעות שילוט וגידור קל. הוא לא ראה את המנוח מוריד את בגדיו, ורק לאחר האירוע התברר לו שהמנוח משתייך לקבוצת האנשים שהמתינה לו על החוף. כאשר ראה את המנוח נכנס למים, סובב את הרמקולים לעברו והכריז לעברו "**אדון אל תיכנס למים, זה מסוכן**". לשאלה האם הדברים נאמרו בעברית, השיב בחיוב.

אוחיון השיב כי לאחר שהמנוח עבר את נקודת הסימון של הגידור, והלך כ- 5 צעדים, הגיעו המים לאזור החזה שלו. כיון שמדובר בבור עמוק ומסוכן, כרז למנוח לשוב. אוחיון ראה לדבריו את המנוח מסב את מבטו אליו, ואז הורה למציל לצאת מיד אל המנוח עם גלגל הצלה. האירוע ארע מהר מאד והמנוח לא צעד יותר מ- 7 צעדים. האדם השני, שמע את אוחיון כורז ברמקול, ולכן נכנס למים בעקבותיו של המנוח, כדי להסב את תשומת ליבו, ניגש אל המנוח וקרא לו, ואולם המנוח לא הסתובב לעברו.

14. אוחיון הסביר כי במרכז הזרם הוצב שלט, ואולם היות שהמתרחצים חושבים שאפשר ללכת מעט ימינה או מעט שמאלה, הגיעו המצילים למסקנה שיש לתחום את כל הבור בצינורות ברזל במרחק של כ-5 עד 7 מטר. בין צינורות הברזל מותחים המצילים חוט בגובה של כ- 170 עד 180 מטר, או מטר וחצי, תלוי בגובה מפלס

המים, כדי שמי שנכנס למים יוכל לראות את הסימון. ההתקדמות אל מעבר לסימון מחייבת מעבר מתחתיו.

על פי הסברו של אוחיון, הוא הולך על קו המים וסוגר שטחים נרחבים באמצעות גידור, שכן לעיתים רוחב הבור הוא כ- 70 מטר, ואז השטח שייסגר לציבור יהיה ברוחב של כ- 100 מטר. ככל שיהיה מדובר בבור ששטחו כ- 100 מטר, יסגור אוחיון לשחייה שטח של 150 מטר. הגידור נעשה באמצעות עמודים ובין עמוד לעמוד עובר חבל בעובי של 4 מ"מ, המצופה בסרט אדום- לבן, שממנו יוצאות חתיכות של סרטים בצבעי אדום- לבן באורך של 40 עד 50 ס"מ.

הגידור נעשה לא רק בתחום החוף המוכרז, אלא גם מעבר לשטח החוף המוכרז שנמצא בתחום אחריותם של המצילים, כדי לצמצם גורמי סיכון שיסיחו את דעתו, וכדי שיעלה בידו להתמקד במתרחצים בחוף המוכרז. במועד האירוע התחיל גידור הבור במרחק של כ- 120 מטר מעמדת ההצלה, והסתיים במרחק של כ- 180 או 190 מטר מעמדת ההצלה.

אף שבחוף המוכרז מתפרס שטח אחריותם של המצילים על 75 מטר מכל צד של תחנת ההצלה, מתייחסים המצילים גם לאירועים המתרחשים במרחק גדול יותר, על כל רצועת החוף, ומבחינים באירועים המתרחשים במרחק של כ- 150 או 200 מטר, לעיתים גם במרחק של 800 מטר, באמצעות משקפת. גם לאירועים מרוחקים שבהם הם מבחינים מגיעים המצילים, ומזנקים על אופנוע ים ואופנוע הצלה.

15. ביום האירוע היה לדברי אוחיון דגל אדום בחוף, כיוון שהים היה גלי, מסוכן ומוגבל לרחצה. בתשובה לשאלה ביאר אוחיון כי באזורי- הים שבהם יש זרמים, קיימים פחות גלים, והמים במקום נראים כמים שקטים, ועל כן הניח כי יתכן שהמנוח ראה את המים השקטים, ובשל חוסר ניסיונו החליט להיכנס לים דווקא במקום המסוכן, למרות שהיה מסומן ומגודר, בשל המראה המטעה של המים.

אוחיון העריך שהמנוח כלל לא ידע לשחות, כיוון שהוא לא הבחין בתנועה כלשהי של שחייה מצדו של המנוח, אלא בהליכה ובהיעלמות. המנוח נכנס לים במקום שבו מדרון תלול ונעלם תוך כדי הליכה. גם במקום אחר בעדותו הוסיף אוחיון והדגיש כי המנוח לא ניסה להיאבק ולא ניסה לשרוד, והדבר ארך שניות בלבד (עמ' 39, שורות 31-32).

לאחר שתי קריאות לעברו של המנוח, זינק מציל לעברו, כאשר עשה המציל את דרכו לעברו, נעלם ראשו של המנוח במים. עוד לפני שהמציל הגיע למנוח, יצא לעברו מציל נוסף, כיוון שאדם נוסף נכנס למים לעזור.

16. אוחיון תיאר כי שניים מהמצילים ירדו לאסוף את הדגלים לקראת סוף יום העבודה, ואז עלו לעמדת התצפית, והבחינו במנוח נכנס למים.
את הדגלים אספו בשטח הרחצה שמול תחנת ההצלה, בעוד שהאירוע ארע במרחק רב מהם. אופנוע הים היה באותה עת על החוף, על עגלה המובילה אותו לאחסון, רתום לטרקטורון, וטרם נלקח למחסן המצוי מאחורי תחנת ההצלה. כל שהיה עליו לעשות היה להחליק את האופנוע מהעגלה למים, וכך עשה. הוא עצמו השתמש באופנוע הים, ויצא לעברו של המנוח. אילו היה אופנוע הים באחסון, לא היה עולה בידו להספיק לאתר את המנוח, והאירוע היה מתמשך אל תוך הלילה. אוחיון ביאר כי רוב מקרי הטביעה מתרחשים לאחר סגירת תחנת ההצלה, ואז מוגדר האירוע כאירוע של נעדר. בענייננו היה מדובר במקרה של **טביעה והצלה**, תוך כדי מתן תגובה מידית. בתוך 10 דקות היה המנוח מחוץ לים ועבר פעולות החייאה.
לשאלה מדוע נרשם בדוח משרד הפנים כי אופנוע הים אוחסן, חזר אוחיון והשיב כי אופנוע הים הוצב על העגלה המובילה אותו לאחסון. דוד אבוטבול נקרא למקום בסוף היום, על מנת לאסוף את האופנוע, ולא על מנת להחזירו מאחסון, ואולם בשל אירוע הטביעה עוכב האחסון והאופנוע נותר במקומו. כל שנותר לאוחיון לעשות היה להחליק את האופנוע מהעגלה בחזרה למים. אוחיון העריך כי "**כנראה מה שהדוח אומר זה מה שתחקרו את המציל הראשי לגבי סיום יום העבודה**" (עמ' 41, שורות 7-11).

17. אוחיון הדגיש הוא זוכר את המקרה הספציפי של המנוח, על כל פרטיו, אף שחלפו 7 עד 8 שנים, כיוון שהיה מדובר במקרה חריג. התרשמותו הייתה שהמנוח כלל לא ניסה להיאבק או לשרוד.

<u>עדותו של אריה תורג'מן</u>

18. מר אריה תורג'מן (להלן- "**תורג'מן**"), מנהל אגף החופים בעיריית אשדוד, הצהיר <u>בתצהיר עדותו הראשית</u>, כי השילוט בקטעי החוף המוכרזים, במועד האירוע, היה בהתאם לנהלי משרד הפנים. השילוט היה גם בשפה הערבית. בעקבות האירוע מילא מנהל תחנת ההצלה דוח על מקרה טביעה למוות (להלן- "**דוח המצילים**"), שהעתק ממנו הועבר למפקח המחוזי של משרד הפנים. בעקבות האירוע הוציא משרד הפנים

בודק מטעמו שחקר את האירוע, צילם תמונות של החוף וכתב דוח. לתצהיר עדותו הראשית צירף תורג'מן את דוח הטביעה, שנרשם על ידי מר יוסי בן ישי, וכן תרשים מיקום הטביעה (להלן- "**דוח משרד הפנים**") ותמונות להמחשה.

19. <u>בחקירתו הנגדית</u> הסביר תורג'מן לגבי התצלומים שצורפו לדוח משרד הפנים כי שטח הרחצה מסומן בדגלים, כדי שהמתרחצים ידעו היכן אפשר להיכנס למים. האזור המותר לרחצה מרוחק מאזורים עמוקים יותר בתוך המים. גם השטח שבתוך המים מסומן בדגלים, על מנת לסמן היכן אפשר להיכנס למים. אשר למצולם בתמונות הבהיר תורג'מן כי לא מדובר ברוחצים המצויים במים חרף קיומו של דגל שחור, כפי שנטען על ידי בא כוח התובעים, כי אם ברוחצים המצויים בצד אחד בלבד של הדגלים, שהוא תחום הרחצה המסומן באמצעות הדגלים, ואין רוחצים המצולמים בצד האסור.

<u>דוח מקרה טביעה למוות</u>

20. בדוח המצילים, מיום 7.8.2014, אשר צורף לתצהיר עדותו הראשית של תורג'מן, נכתב כי האירוע ארע בחוף לא מוכרז לרחצה, בשעה שמציל נכח במקום. צוין כי המרחק המשוער מתחנת המציל היה כ- 150 מטר, והמרחק המשוער מקו החוף שבו חולץ התובע היה כ- 100 מטר. צוין בדוח שהים היה גלי, והיו בו זרמים ובורות. עוד צוין שהטובע התגלה על ידי מציל ואזרח בחוף, ושהטובע לא היה לבדו. צוין שהטובע צעק לעזרה, ועשה תנועות וסימנים המעידים על מצוקה. מספר המצילים בחוף בזמן האירוע היה ארבעה, ושלושה מהם נטלו חלק בהצלה. נסיבות הטביעה היו היסחפות בזרם.

במלל שבדו"ח האירוע צוין: "**התובע נכנס לבור גדול עם זרם לכיוון העומק, המקום היה מסומן על ידי מספר גדול של שלטים, אזרח בחוף נכנס לעזור לו, ונסחף גם הוא בזרם. המצילים קלטו את שניהם. הגיעו חילצו את האזרח הנוסף, ולאחר חיפושים חילצו גם את התובע ללא הכרה. החלו פעולות החייאה על החוף בעזרת החובשת של החוף וכוחות מד"א שהגיעו לעזור. התובע הועבר במצב קשה לבית החולים. האזרח שנכנס לעזור היה במצב טוב**".

בחלק הטופס המיועד למילוי על ידי מנהל החוף, אשר עליו חתם תורג'מן ביום 11.8.14, נכתב כי: "**המנוח לא היה בהכרה, ופונה לבית החולים במצב קשה עם דופק בלבד. נפטר בתאריך 10.8.14**". על גבי הטופס נרשמו פרטיו של המתרחץ שניסה לעזור למנוח, ודרכי ההתקשרות עמו.

<u>דוח משרד הפנים</u>

21. לתצהירו של מר תורג'מן צורף גם דוח משרד הפנים, מיום 11.8.2014, אשר נרשם כאמור על ידי יוסי בן ישי, שכותרתו "**דו"ח טביעה מתאריך 07.08.2014, חוף יא' עיריית אשדוד**". לדוח משרד הפנים צורף תרשים של מקום האירוע וכן תצלומים.

22. בדוח משרד הפנים נכתב-

"בשעה 18:40 ירדו מצילי תחנת ההצלה בחוף יא'. אלון אוחיון ושרון בוני מתחנת ההצלה והחלו בפעולות לסגירת התחנה בתום יום עבודה. פעולות איסוף דגלי סימון ניידים וציוד הצלה. בסיום האיסוף חזרו לתחנת ההצלה ואלון אוחיון הבחין במתרחץ נכנס למים במרחק 150 מטר צפונית לתחנת ההצלה ומיד הראה סימני מצוקה. אלון ביקש משרון בוני לקחת גלגל הצלה ולגשת מיד למתרחץ. בעוד שרון בדרך אליו, המתרחץ נראה שוקע במהירות מתחת למים ורק כפות ידיו נראו, באותו הרגע נכנס מתרחץ שניסה לעזור לו ואז הוזעק מציל נוסף אבי רימון למקום. המצילים הגיעו אולם המתרחץ הראשון לא נראה, שקע במהירות, זה שנכנס לעזור לו חולץ במהירות. מיד הזעיקו את מנהל החוף דוד אבוטבול, והחזירו את אופנוע הים שאוחסן והחלו בחיפושים. אלון אוחיון השיט את אופנוע הים יחד עם שרון בוני, ותוך שתי דקות גילו את המתרחץ שקוע בקרקעית כ- 50 מ' מקו החוף. שרון קפץ מאופנוע ים העלה את הטובע ויחד עם איתן אוחיון שחו לכיוון החוף ומיד החלו בפעולות החייאה. החובשת יהודית סופן היתה על החוף ומיד חיברה את מכשיר דפיברילטור – המכשיר זיהה שאין דופק, ופעל. הם המשיכו בפעולות החייאה ולאחר 10 דקות הגיעו צוותי מד"א שהמשיכו בפעולות כ 30 דקות נוספות. הם החזירו לו דופק. ואז פונה לבית החולים".

<u>האחריות</u>

23. **<u>לטענת התובעים</u>** אחראיות העירייה והמדינה בנזקיהם בשל עוולת הרשלנות ובשל עוולת הפרת חובה חקוקה. בכתב התביעה טענו התובעים כי העירייה התרשלה בכול הנוגע לבטיחות המתרחצים בחוף, וכן ביישום הוראות **חוק הסדרת מקומות רחצה, התשכ"ד- 1964**; **תקנות הסדרת מקומות רחצה (הצבת שלטי איסור על ידי הרשויות המקומיות, התשכ"ה- 1965**; **וצו הסדרת מקומות רחצה (סדרים ואיסורים במקומות רחצה מוכרזים), התשכ"ה- 1965**. התרשלותה של העירייה באה לידי ביטוי, בהתאם לנטען בכתב התביעה, בכך שמיקום תחנת ההצלה לא

התאים לתנאי החוף; העירייה לא נקטה באמצעי הזהירות הדרושים על מנת למנוע את כניסת המנוח למים באזור המרוחק מתחנת ההצלה, ולא סימנה את האזור כאזור אסור לרחצה.

24. בסיכומיהם הוסיפו התובעים וטענו כי גם אם תתקבל גרסתן העובדתית של העירייה והמדינה לנסיבות האירוע, הרי שהעובדה שלא עלה בידי 4 מצילים להציל את המנוח, אף שראו אותו צועד לעבר הים, נכנס לים ונקלע למצוקה, מעידה על רשלנותם. עוד טענו כי המצילים הפרו את החובה החלה עליהם על פי החוק, שכן מגרסתם עולה כי במועד האירוע, שחל כ-20 דקות לפני סגירת החוף, לא היו עוד בחוף אמצעי ההצלה, לאחר שהמצילים אספו אותם, לרבות את אופנוע המים שאוחסן. נטען שאילו היה אופנוע המים מוכן לפעולה ומוזנק במועד לעבר המנוח, היה עולה בידי המצילים להציל את חייו של המנוח.

25. **<u>העירייה טענה</u>** מנגד כי היא מילאה אחר הוראות המדינה, ונקטה בכול האמצעים הסבירים למניעת טביעתו המצערת של המנוח. הודגש כי המנוח נכנס לים בחוף בלתי מוכרז האסור לרחצה, ולא זו בלבד שהוא התעלם מהשילוט האוסר את הרחצה בים באותו מקום, הוא אף חצה חבל סימון שנועד למנוע כניסתם של הרוחצים למקום הספציפי שבו טבע, בשל המסוכנות הרבה שהייתה טמונה לרוחצים באותו מקום.

26. העירייה הוסיפה וטענה כי התובעים ביססו את תביעתם על עדות אחת ויחידה, ונמנעו מלזמן לעדות את הרוחץ שנכנס לים כדי לסייע למנוח, אף שפרטיו המזהים ידועים, ואף שמדובר בעדות אובייקטיבית. כמו כן נמנעו מלזמן את שני הרוחצים האחרים שהיו עם המנוח בעת האירוע.

27. לחילופין טענה העירייה, כי ככל שייקבע כי מוטלת עליה אחריות, הרי שיש לקבוע כי אשמו התורם של המנוח הוא בשיעור 100%, בשל התעלמותו של המנוח מהשילוט, חציית הגידור שנועד למנוע את הכניסה לאזור, העובדה שלא ידע לשחות, והחשד שהמנוח היה שתוי. עוד טענה העירייה כי הואיל ומילאה אחר כל הוראות המדינה, הרי שעל המדינה לשפותה, ככל שייקבע שהעירייה אחראית לשאת בנזקיו של המנוח.

28. **<u>לטענת המדינה</u>**, לא מוטלת עליה אחריות כלשהי בענייננו, שכן מדובר בחוף בלתי מוכרז. המדינה הדגישה כי הטענות שנטענו כלפיה היו טענות כלליות, מבלי לפרט מהי הרשלנות המיוחסת לה, ובאלו צעדים היה עליה לנקוט. נטען כי הודעת צד ג'

נשלחה ללא סיבה קונקרטית, ובחוסר תום לב, מהטעם היחיד שהמדינה מהווה "כיס עמוק".

<u>המסגרת החוקית</u>

29. לשם הוכחת יסודותיה של **עוולת הרשלנות**, כאמור בסעיפים 35 ו- 36 **בפקודת הנזיקין [נוסח חדש]** (להלן- "**פקודת הנזיקין**"), שהיא העוולה המרכזית הנטענת בטיעוני התובעים, מוטלת על התובע החובה להוכיח כל אחד מאלה: קיומה של חובת זהירות, התרשלות מצד המזיק, ונזק שנגרם בגינה. (ראו למשל: ע"א 145/80 **ועקנין נ' המועצה המקומית בית שמש**, פ"ד לז (1) 113 (להלן- "**פרשת ועקנין**"); ע"א 862/80 **עיריית חדרה נ' זוהר**, פ"ד לז (3) 757; ע"א 243/83 **עיריית ירושלים נ' גורדון**, פ"ד לט (1) 113))".

30. הואיל והתובעים טענו גם להפרת חובה חקוקה, אזכיר כי לשם הוכחת יסודותיה של עוולת **הפרת החובה החקוקה**, כאמור בסעיף 63 בפקודת הנזיקין, מוטל על התובע להוכיח חמישה יסודות פוזיטיביים ויסוד נגטיבי אחד: (1) חובה המוטלת על המזיק מכוח חיקוק; (2) החיקוק נועד לטובתו של הניזוק; (3) המזיק הפר את החובה המוטלת עליו; (4) ההפרה גרמה לניזוק נזק; (5) הנזק אשר נגרם הוא מסוג הנזק אליו נתכוון החיקוק. היסוד הנגטיבי, הקבוע בסיפה של הסעיף, הוא שהחיקוק, לפי פירושו הנכון, לא התכוון לשלול את הסעד בנזיקין (ראו למשל: ע"א 1661/09 **אשר שינברגר נ' הועדה המקומית לתכנון ובניה פתח תקוה** (מיום 27.10.2011); **פרשת ועקנין**; ע"א 2222-98 **אגודת בית החולים מקאסד ירושלים נ' כ.מ.מ** פ"ד נד(4) 395).

31. בהלכה הפסוקה בואר כי קיומה של חובה חקוקה עשוי ללמד על רמת הזהירות הנדרשת לצורך עוולת הרשלנות (ראו 1649/12 **ריאד סעדי נ' חברת חשמל לישראל בע"מ ואח'** (מיום 28.9.2014); ע"א 4597/91 **קיבוץ אפיקים נ' כהן**, פ"ד נ (2) 112, 123 (1996)), ועל כן עשויה הפרת החובה החקוקה לשמש בסיס לממצא של רשלנות מצד מי שהפר את החובה החקוקה (ראו פרשת ועקנין; ע"א 704/71 **אגבריה נ' המאירי**, פ"ד כו (1) 743 (1972)).

32. ההלכה הפסוקה הכירה בחובת זהירות מושגית המוטלת על רשות מקומית, מפעיל חוף ולעיתים גם על המדינה, כלפי הרוחצים בים, בכנרת או בבריכה, ועל כן השאלה הנשאלת בענייננו הינה בעיקר באשר לקיומה של **חובת זהירות קונקרטית**, אשר

קיומה נבחן בהתאם **לנסיבות הספציפיות של כל מקרה**, האם בנסיבות הייחודיות של האירוע **יכול היה** אדם סביר **וצריך היה** לצפות את התרחשות הנזק. ככל שהתשובה לשאלה האמורה היא חיובית, קיימת חובה לנקוט אמצעי מניעה **סבירים** ביחס לפעילות שיצרה את הסיכון הראשוני, שהתממש לכדי נזק.

33. לא למותר להזכיר כי בחינת הסבירות נעשית על פי הנתונים שהיו קיימים בידי הרשויות בזמן אמת, ולא בחוכמה שבדיעבד. עוד ראוי להזכיר כי, כפי שציין כב' השופט י' עמית בע"א 9480/17 **מדינת ישראל המשרד לביטחון פנים ואח' נ' דנבר צבעים וציפויים 2002 בע"מ ואח'** (מיום 26.9.2019) (להלן- "**פרשת דנבר**")-

> **"סטנדרט הזהירות הנוהג בדיני הנזיקין מחיל בתוכו אלמנטים אובייקטיביים לצד אלמנטים סובייקטיביים. בחינת התנהלותו של כל נתבע, יהא זה רופא בחדר הניתוח, שוטר המתמודד עם הפרות סדר או לוחם אש הניצב מול דליקה, לעולם נעשית על פי נסיבות המקרה. השאלה המכריעה אינה אם התנהלותו של הגורם הרלוונטי גרמה לנזק, אלא אם הגורם הרלוונטי יכול וצריך היה לפעול אחרת בנסיבות העניין: "אכן, יש להתחשב בצורך של המזיק לקבל החלטה מהירה בלא שיוכל לבחון לעומק את החלופות השונות העומדות לפניו ובלא שיוכל להתכונן לכך מראש. עצם העובדה שנבחרה על-ידיו חלופה מזיקה – חלופה שבבחינה רגועה לא הייתה נבחרת – אין בה כדי להצביע על התרשלות" (דברי הנשיא ברק ע"א 5604/94 חמד נ' מדינת ישראל, פ"ד נח (2) 498, 508 (2004) (להלן: עניין חמד), שם נקבע כי השימוש שעשו שוטרי מג"ב בכדורי גומי היה בלתי סביר)".**

34. נטל השכנוע ונטל הראיה בדיני הנזיקין מוטל על התובע, ועל כן, כדברי כב' השופט י' עמית בפרשת דנבר -

> **"כאשר הממצאים העובדתיים אינם קונקלוסיביים, אין לזקוף את הספק באופן אוטומטי לחובת הנתבע. במקרה כגון זה שלפנינו, המתאפיין בקביעות עובדתיות של טווחי זמן, אל לו לבית המשפט לאמץ א-פריורי את טווח הזמן המרע עם הנתבע... בהעדר יכולת לקבוע**

ממצא מדויק, ובמצבים שבהם בית המשפט נאלץ לקבוע ממצאים "גמישים", עליו להיזהר מפני הטלת אחריות על בסיס "תרחישי קצה" המאמצים את התרחיש המרע עם הנתבע. אלמלא כן, יהא הדבר משול להעברת הנטל אל כתפי הנתבע, ומכך יש להישמר".

35. לא למותר לחזור ולציין כי אחריותן של רשות מקומית, מפעיל החוף או המדינה, לנזקים הנגרמים בחופי הארץ, בכלל זה אחריות למקרי טביעה מצערים, **אינה** אחריות מוחלטת. השחייה בים כרוכה בסיכונים רבים, ולא ניתן להימנע מהם לחלוטין גם בנקיטת אמצעים סבירים למניעת הסכנה. מדי שנה טובעים בחופי הארץ רוחצים רבים, לרבות בחופי רחצה מוכרזים המצויים בפיקוח הדוק של שירותי ההצלה, ואולם אין בעצם הטביעה בים כדי להעיד על קיומה של רשלנות מטעם מפעיל החוף, העירייה או המצילים. כפי שציין כב' השופט א' ריבלין (כתוארו אז) בע"א 10457/04 **ג'מיל עבדאללה אטריק נ' החברה לתפעול החוף השקט 1998 בע"מ ואח'** (מיום 17.4.2007) (להלן- "**פרשת אטריק**") –

"אין ספק, כי לא ניתן למנוע לחלוטין את כל הסכנות הכרוכות ברחצה במקווה-מים דוגמת הכינרת. השחייה בים ובאגם טומנת בחובה סיכונים מסוימים, שאינם נעלמים לגמרי גם כשננקטים אמצעי זהירות סבירים. ממילא, לא כל מקרה טביעה הינו תוצאה של אשם מצדו של מאן-דהוא".

36. **חוק הסדרת מקומות רחצה, התשכ"ד- 1964** (להלן- "**חוק ההסדרה**"), מבחין בין חוף מוכרז וחוף שאינו מוכרז, ומסמיך את שר הפנים: לאסור רחצה בקטע מסוים של חוף הים, ככל שהיא עלולה לסכן לדעתו חיי אדם או את בריאותם (סעיף 1), ולקבוע בצו שמקום מסויים בחוף יהיה חוף מוכרז (סעיף 3); מורה (בסעיף 2) כי הרשות המקומית תציב שלטים במקום האסור לרחצה; מסמיך את השר לקבוע הוראות בטיחות שונות לרבות את דרכי הפיקוח (ס' 4); ומורה לרשות מקומית שבתחומה מצוי מקום הרחצה המוכרז למלא אחר הוראות שר הפנים שנקבע בצו.

37. ההבחנה בין חוף מוכרז לחוף שאינו מוכרז, ולחוף אשר הרחצה בו נאסרה, מקורה בחוסר האפשרות להעניק שירותי הצלה לכול אורך חופי הים, וההכרה בחוף מוכרז נועדה לכוון את הרוחצים לחוף המותר לרחצה, שבו ניתנים שירותי הצלה על ידי

מצילים מוסמכים, המצוידים בציוד הצלה מתאים, במטרה להקטין את הסיכון הכרוך בשחייה בים.

38. למרות שמרבית ההוראות נקבעו לגבי הרחצה בחוף מוכרז, נקבעו בהוראות הדין גם חובות המוטלים על הרשויות המקומיות בחוף שאינו מוכרז, ושהרחצה בו אסורה, נוכח החזקה שיש לרשות המקומית בחוף. כך למשל נקבע **בצו הסדרת מקומות רחצה (מצילים, סדרנים, פקחים ומגישי עזרה ראשונה), התשכ"ו- 1965,** (להלן- "**צו המצילים**"), לפני ביטולו במסגרת **צו הסדרת מקומות רחצה (סדרים ואיסורים במקומות רחצה מוכרזים), התשע"ו- 2016),** בסעיף 3 אשר כותרת השוליים שלו היא "**חובות המציל**", את חובות המציל כדלקמן -

"**(1) להבטיח שהמתרחצים יתרחצו במים בגבולות המקומות המוכרזים בלבד;**

(2) למנוע את הרחצה במקומות ובזמנים האסורים;

(3) למנוע מהמתרחצים לצאת מתחום מקום הרחצה המוכרז במים;

(4) להגיש עזרה במים לזקוקים לה;

(5) להגיש עזרה ראשונה לנזקקים עד שיוחלף על ידי מגיש עזרה ראשונה;

...".

39. סעיף 4 בצו המצילים, אשר כותרת השוליים שלו היא "**סמכויות מציל**", קבע כי **מציל רשאי:**

(1) לצוות על מתרחץ לצאת מהים וכן להוציא מתרחץ מהים אם, לדעתו, המתרחץ נתון בסכנה או מפריע למתרחצים אחרים;

(2) להורות למתרחץ בכל עניין שעשוי לדעתו למנוע סכנה לחייו או לחיי מתרחצים אחרים.

40. צו המצילים מטיל חובות שונות גם על הרוחצים בחוף. כך למשל קובע סעיף 12 בצו המצילים-

"**(א) החליט מציל כי הרחצה במקום רחצה מוכרז מסכנת את בטיחותם של המתרחצים בגלל מצב הים, רשאי הוא לאסור את הרחצה בו, ויציין את האיסור על ידי הנפת דגלים שחורים במספר מספיק, כדי שייראו בבירור בכל מקום בו, כולל סוכת המציל.**

(ב) ...

(ג) לא יימצא אדם בים במקום בו נאסרה הרחצה לפי סעיפים קטנים (א) וב – (ב)."

41. האמצעים הסבירים, הנלמדים בין היתר מהוראות הצווים האמורים, שאותם יש לנקוט, הם בעיקר בתחום **האזהרה** מפני הסיכונים, לרבות **באמצעות שילוט** המורה על גבול החוף המוכרז, האזור האסור ברחצה, והאזורים המסוכנים לכניסה לים; בתחום **הפיקוח** על הכניסה לאזורים האסורים ברחצה (ראו גם בפרשת ועקנין); בתחום **מתן העזרה במים** למי שזקוק לה, ובתחום **העזרה הראשונה**. מטבע הדברים היקף האמצעים הסבירים שיש לנקוט בחוף המוכרז ובחוף הבלתי מוכרז, אינו זהה, נוכח תכלית ההכרזה על החוף המותר לרחצה, שבו מוענקים כאמור שירותי ההצלה.

<u>מן הכלל אל הפרט</u>

42. אין כאמור בענייננו מחלוקת על קיומה של חובת זהירות מושגית כלפי באי החוף והרוחצים בים, חובת זהירות אשר הוכרה זה מכבר בפסיקה. המחלוקת נסובה על השאלה האם קיימת חובת זהירות קונקרטית, האם הייתה התרשלות מצד העירייה או המדינה, והאם קיים קשר סיבתי בין ההתרשלות, ככל שהייתה, לבין פטירתו המצערת של המנוח. נבחן את סבירות התנהלות העירייה והמדינה בארבעת המישורים שבהם היה על הנתבעות לנקוט באמצעים סבירים.

43. אקדים ואציין כי התובעים זימנו לעדות (נוסף לעדותה של האלמנה, אשר לא נכחה בחוף הים ולא הייתה בקיאה בפרטי האירוע), את מאהר בלבד, אשר הינו קרוב משפחה, בן אותה חמולה, ורצונו לסייע לתובעים ברור ומובן, הן על רקע קרבתו המשפחתית, הן על רקע חברותו עם המנוח. בעדותו של מאהר נפלו סתירות מהותיות בין האמור בתצהיר עדותו הראשית לבין עדותו בחקירה נגדית, הפוגעות במהימנות עדותו והמדגישות את המגמתיות שבה.
כך למשל טען מאהר בתצהיר עדותו הראשית כי לא נעשו פעולות החייאה כלשהן במנוח עד הגעת האמבולנס למקום, בעוד שבחקירתו הנגדית הודה בהגינותו כי מיד לאחר שנמשה מהים ביצעו המצילים במנוח פעולות החייאה, עד הגעת אחות, שהמשיכה במאמצי ההחייאה עד הגעת האמבולנס;

בתצהיר עדותו הראשית הצהיר מאהר כי זעק לעזרה זמן רב, ואולם המצילים כלל לא התייחסו לקריאותיו לעזרה, ולא הגיעו למקום. בחקירתו הנגדית לעומת זאת, לא העיד מאהר על קריאות לעזרה, שלא נענו כביכול על ידי המצילים, וניתן היה להתרשם שהוא עצמו איחר מאוד בהבנת מצוקתו של המנוח, ועוד בטרם הספיק לקרוא לעזרה, הגיע המציל אל המנוח, במועד שבו הגיע אל המנוח הרוחץ השני, שנכנס למים במטרה לסייע לו (תיאור המתיישב עם עדותו של אוחיון, שלפיה ראה את המנוח נכנס לים ושלח מציל למקום באופן מיידי, מבלי שנקראו קריאות כלשהן לעבר המצילים על ידי חבריו של המנוח);

בחקירתו הנגדית לא ידע מאהר להעריך את משך הזמן שחלף עד הגעת המציל למקום, אך הודה כי יתכן שהיה זה תוך 5 דקות. לעומת זאת טען בתצהיר עדותו הראשית טען שפרק הזמן שחלף עד הגעתו של המציל היה 15 דקות, וכי המנוח נמשה מהים בחלוף 45 דקות.

44. התובעים נמנעו מלזמן לעדות את הרוחץ שנכנס לים בעקבותיו של המנוח, במטרה לסייע לו, ושטבע בעצמו, אף שפירטי זהותו ואמצעי ההתקשרות עמו נרשמו על גבי דוח הטביעה ועל גבי דוח משרד הפנים. עדותו של אותו אדם היא עדות מפתח, שהייתה יכולה לשפוך אור על נסיבות התאונה, על מצב הבטיחות בחוף, על השילוט שהיה בו, על פעולות ההצלה שננקטו ועל משכן. העובדה שאותו עד אובייקטיבי לא זומן, אף לא נעשה ניסיון כלשהו לזמנו, מקימה את החזקה המקובלת בפסיקה שאילו היה מזומן, לא הייתה עדותו תומכת בגרסת התובעים.

גם חבריו האחרים של המנוח לא זומנו, אף ששהו בחוף הים ויתכן שהיה בעדותם כדי לתמוך בגרסת התובעים.

למותר לציין שלא הוגשו מטעם התובעים תצלומים של החוף אשר צולמו במועד האירוע, שיש בהם כדי לתמוך בטענותיהם בדבר העדר שילוט ובדבר מצב החוף. גם התמונות שצילם מאהר לטענתו ביום שלאחר האירוע, לא צורפו, בטענה שאבדו, והתמונות היחידות שצורפו על ידי התובעים צולמו מספר שנים לאחר האירוע. מעבר לכך שהתמונות האמורות לא תיעדו את מצב החוף בזמן אמת, לא היה בהן כדי לתמוך בגרסת התובעים, כפי שאפרט להלן.

45. **<u>ולנסיבות האירוע</u>**, עובדה ראשונה הנלמדת מעדויותיהם של מאהר ושל אוחיון כאחד, היא שהאירוע אירע במרחק של כ- 150 מ' מסוכת המציל. על פי עדותם של

אוחיון ותורג'מן, מדובר בקטע **חוף שאינו מוכרז**, ועדותם זו לא הופרכה בדרך כלשהי על ידי התובעים.

46. אשר **לשילוט** בחוף הים, מאהר טען אמנם בעדותו כי ביום האירוע לא היה בחוף הים שילוט כלשהו האוסר את הרחצה באותו קטע של החוף, אף לא סימון באמצעות דגלים או סרטים, וכי השילוט בחוף הוצב לראשונה ביום שלמחרת האירוע, ואולם לא מצאתי שיש לבסס ממצאים על סמך עדותו זו. העובדה שמאהר ראה לראשונה את השילוט ביום שלמחרת האירוע אינה מהווה ראיה אובייקטיבית לכך שלא היה שילוט בחוף. אוחיון ותורג'מן כאחד העידו על כך שכל הוראות הבטיחות של משרד הפנים קוימו במועד האירוע, לרבות באשר לשילוט, ופירטו כי במועד האירוע היו בחוף שלטים קבועים, שנכתבו גם בשפה הערבית, וכן שלטים ודגלים זמניים שהוצבו באותו היום. השלטים הקבועים ציינו את גבול החוף המוכרז, והעידו על איסור רחצה בחלק החוף שבו אירע האירוע. השלטים הניידים הוצבו בבוקרו של אותו היום וגידרו את הקטע המסוכן במיוחד לרחצה, בתוך מי הים, בשל בור עמוק שהיה בו, באמצעות עמודים וסרט, על מנת למנוע את כניסתם של רוחצים לאותו קטע מסוכן.

העדפתי את עדויותיהם של אוחיון ושל תורג'מן בעניין זה על פני עדותו של מאהר, בעיקר מהטעם שעדויותיהם של תורג'מן ואוחיון נתמכו בדוחות שנכתבו בזמן אמת, וכן בתצלומים שצולמו סמוך לאחר האירוע. השילוט המתועד בתצלומים, המורה על גבול החוף המוכרז והאוסר את הרחצה בקטע החוף, נכתב גם בשפה הערבית, ואינו נחזה להיות שילוט חדש שהוצב רק ביום שלמחרת. סביר לטעמי להניח כי מאהר לא הבחין בשילוט בביקורו הראשון בחוף, אף שהשילוט היה קיים. אין גם להוציא מכלל אפשרות שמאהר התעלם מהשילוט ונתן מבטחו במראה פני הים, שהיה לדבריו חלק ושקט, ללא גלים, מבלי לדעת שמראה הים מטעה, ומסתיר את הסיכון הרב הגלום בו, בדמות בור עמוק בקרקע הים וזרמים תת קרקעיים, כפי שהסביר אוחיון בעדותו.

47. העדפתי את עדויותיהם של אוחיון ותורג'מן גם על כך שבמועד האירוע, לצד השלטים הקבועים האוסרים את הרחצה בחוף הלא מוכרז, הוצב בחוף האמור גם גידור נייד במי הים, במקום שבו טבע המנוח, לאחר שאוחיון מצא באותו בוקר בור מסוכן במקום, ועל כן גידר אותו, על מנת למנוע כניסת רוחצים לים באותו אזור.

תמיכה לעדותו של אוחיון ניתן למצוא בדוח המצילים. אמנם לא נרשם במפורש בדוח המצילים כי המקום שבו טבע המנוח היה מגודר באמצעות עמודים וסרט (אף לא צוין במפורש כי המנוח הרים את הסרט ונכנס לאזור המגודר, כפי שהעיד אוחיון), אלא נרשם באופן כללי כי "**המקום היה מסומן על ידי מספר גדול של שלטים**". התרשמתי כי התיבה "**המספר הגדול של שלטים**" מכוון לשילוט הנייד שתיאר אוחיון, הנעשה באמצעות מוטות ברזל המוצבים בקרקע הים ועטופים בדגלים ובסרטי סימון, אשר נועד למנוע כניסה לאזור המסוכן, כפי שהעיד אוחיון. סביר להניח כי בשל מבנה הטופס והמקום המועט המוקצב לתיאור הנסיבות, נכתבו הדברים בכלליות, ללא הפירוט שניתן בעדותו של אוחיון, ואולם משמעותן של המילים האמורות ברורה לנוגעים בדבר.

48. **לסיכום נקודה זו, לא הוכח כי במועד האירוע לא היה שילוט בחוף המעיד על סכנת הרחצה בים. מצאתי שהעירייה נקטה את מלוא האמצעים הסבירים מבחינת השילוט והאזהרה, הן באמצעות הצבת שלטים קבועים, המעידים על גבול מקום הרחצה המוכרז ועל איסור הרחצה, הן באמצעות דגלים שחורים המצולמים בתצלומים, הן באמצעות עמודים וסרט שנועדו למנוע כניסה לאזור ספציפי מסוים, בשל הסכנה המוגברת הקיימת בו, ועל כן לא הייתה התרשלות של העירייה מבחינת החובה המוטלת עליה בעניין זו.**

49. חובה שנייה המוטלת על העיריה ועל המדינה היא **חובת הפיקוח**. במישור זה העלו התובעים שלוש טענות שונות: **האחת**, תחנת ההצלה הייתה בנויה בזווית שגויה, שצמצמה את שדה הראיה, וכפועל יוצא לא ניתן היה לצפות בבאי החוף, ובמיוחד במנוח ובחבריו. את הפגיעה בשדה הראיה החמירה תחנת ההצלה החדשה שנבנתה בסמוך, אשר חסמה את שדה הראיה שהיה מצומצם ממילא; **השנייה**, לא רק המנוח וחבריו רחצו באותו חלק של החוף, אלא מתרחצים רבים, והתמונה שהצטיירה לבאי החוף הייתה שכל רצועת החוף מהווה חוף אחד המיועד לרחצה, ללא הבחנה בין החלק המוכרז לבין לחלק שאינו מוכרז; **השלישית**, הנתבעות לא מנעו את כניסתו של המנוח לים, אם אכן היה מדובר בחוף לא מוכרז האסור לרחצה.

50. הטענה שלפיה נפל **פגם במבנה תחנת ההצלה**, או באופן הצבתה, אשר פגע בשדה הראיה של המצילים, לא הוכחה בדרך כלשהי, ונותרה טענה שנטענה בעלמא. לא הוגשה חוות דעת של מומחה לגבי המבנה, המעידה על ליקויים שנפלו כביכול במבנה או בשדה הראיה, אף לא הוצגו תצלומים המעידים על בעיה מבנית כלשהי.

מהתצלומים שהגישה העירייה עולה כי שדה הראיה מתחנת ההצלה היה פתוח אף מעבר לתחומי החוף המוכרז, ולא הייתה כל מניעה לצפות מתחנת ההצלה בקטע החוף שבו טבע המנוח. לא זו אף זו. אוחיון העיד במפורש על כך שהוא ראה את המנוח נכנס למים ופעל להצלתו באופן מיידי. העובדה שהמציל שרון הגיע אל מקום הטביעה תוך דקות ספורות, והצליח למשות מהים את המתרחץ הנוסף, ללא פגע, תומכת בעדותו של אוחיון, לרבות לעניין שדה הראיה הפתוח גם לכיוון קטע החוף שאינו מוכרז. **לפיכך יש לדחות את הטענה שלפיה התרשלו העירייה או המדינה בהצבת תחנת ההצלה**.

51. אשר לטענה כי בקטע החוף הבלתי מוכרז שבו אירע האירוע **רחצו רוחצים רבים**, ועל כן נוצר **הרושם המטעה** של רצועת חוף אחת, המותרת לרחצה במלואה, גם טענה זו לא הוכחה בדרך כלשהי. נהפוך הוא, הוכח בראיות שהובאו בפני כי העירייה נקטה פעולות כדי למנוע את הרחצה במקום מסוכן.

כפי שציינתי, הרוחץ השני, שנכנס לים בניסיון לסייע למנוח, וטבע בעצמו, לא זומן על ידי התובעים לעדות, אף שעדותו האובייקטיבית הייתה יכולה לשפוך אור על נסיבות האירוע, לרבות על מצב החוף, והאם מדובר בחוף שבו רוחצים רבים המעוררים את הרושם שמדובר בחוף מותר לרחצה.

מאהר השיב לעיתים שהיו בחוף רוחצים נוספים, ואולם באחת מתשובותיו הספונטניות השיב כי לא היו במקום רוחצים נוספים, וכי הרוחצים היו צפונית למקום האירוע. בעדותו לא תואר מצב שבו העירייה או מי מטעמה **מזמינ**ה את הרוחצים לרחוץ בחוף האסור לרחצה, וגם התיאור באשר לרוחץ הנוסף שנכנס לים בניסיון להציל את המנוח, מלמד על כך שאותו אדם לא רחץ בים, אלא שהה על רצועת החוף, ונכנס לתוך הים רק בשל ניסיונו לסייע למנוח בלבד.

למותר לשוב ולציין שלא הוצגו תצלומים מזמן אמת, המעידים על כך שבמועד האירוע היו רוחצים רבים בחוף הלא מוכרז, שהרוחצים הוזמנו לרחוץ בים, או המעידים על כך שבהעדר פיקוח הייתה הפרת האיסור הפרה מונית ושיטתית, כפי שטענו התובעים, באופן שיצר הטעיה בדבר איסור השחייה במקום.

לא זו אף זו. התצלומים שהוגשו על ידי התובעים, אשר צולמו בחלקם כשנתיים לאחר האירוע, מתעדים, בין היתר, חופים פתוחים וריקים מאדם, ללא נוכחות של רוחצים, עד כי מאהר התקשה לזהות בהם את החוף שבו אירע האירוע. קיימים תצלומים המעידים במפורש על כך שהרוחצים מרוכזים סביב תחנת ההצלה, ואינם

פזורים לכול אורך רצועת החוף. לא ניתן ללמוד מהתצלומים כי איסור השחייה בחוף הופר באופן שיטתי, מבלי שהעירייה או המדינה נקטו באמצעים למנוע זאת.

52. התובעים ביקשו להוכיח את העדר הפיקוח, בין היתר, באמצעות התצלום אשר סומן נ/7, שהוצג לתורג'מן כמעיד על הימנעות המצילים מאכיפה ופיקוח חרף הפרת הוראותיהם בדבר איסור השחייה. תורג'מן ביאר כי התצלום מתעד את החוף המוכרז, וכי הדגלים המצולמים הוצבו בו במטרה לסמן את האזור האסור לרחצה. תורג'מן הפנה בתשובתו לכך שכלל הרוחצים המצולמים בים מצויים בצד **המותר** לרחצה על פי הדגלים, בעוד שאין כל רוחץ בצד האסור לרחצה. התצלום אפוא ממחיש את הקפדת המצילים על סימון מקומות אסורים לרחצה גם בחוף המוכרז, ועל כך שההוראה שנתנו נאכפת ואינה מופרת.

53. המנוח וחבריו הגיעו לחוף באקראי, ולא היו מצוידים בביגוד המתאים לרחצה בים. על פי תיאורו של אוחיון הם בלטו בשל לבושם זה, ואין להוציא מכלל אפשרות שבשל העדר לבוש מתאים לחוף הים, העדיפו לשבת במקום מרוחק מהמציל ומרוחק מהרוחצים אחרים.

54. הראיות שהובאו בפני אינן מלמדות על כך שמדובר בחוף שעל אף האיסור החל לרחוץ בו, מזמינה הרשות המקומית את הציבור לשחות באותו חוף, או על מצב שבו מהווה החוף הבלתי מוכרז מוקד משיכה לרוחצים, המתרכזים בו, מבלי שהמדינה או העירייה אוכפות את איסור הרחצה, מצבים אשר הוכרו על ידי בתי המשפט כמטילים חובת זהירות קונקרטית, או המעידים על התרשלות המקימה אחריות (ראו למשל 22241-10-15 **פלונים נ' עיריית חיפה** ואח' (מיום 26.3.2019)(להלן- "**פרשת פלונים**"), שם דובר בחוף שהיה ידוע כמוקד משיכה לרוחצים למרות שלא היה חוף מוכרז, וחרף הידיעה על רחצה בו לא עשו העירייה או המדינה דבר, וכן ראו את הערעור על אותו פסק דין, אשר אימץ את הקביעות בסוגיית האחריות בע"א 7690/20 (מיום 25.1.2021); **פרשת אטריק**; רע"א 3238/13 **חוף רסטל (כנרת) ואח' נ' ח'לאילה סמיחה ואח'** (מיום 18.6.2013); ת"א (שלום י-ם) 6230-09 **רפל ואח' נ' מועצה אזורית עמק הירדן ואח'** (מיום 19.7.2012)).

55. הראיות שהוצגו מלמדות כאמור על כך שלא זו בלבד שהעירייה או גוף אחר מטעמה, לא הזמינו רוחצים לקטע החוף הלא מוכרז, אלא שהעירייה ניסתה למנוע את הכניסה לים במקום מסוכן זה, לא רק באמצעות שילוט קבוע, כי אם גם באמצעות גידור זמני של האזור המסוכן, אשר מיקומו משתנה מיום ליום. מטרתו של הגידור

הייתה כאמור למנוע כניסה לים, ובהצבתו מילאה העירייה אחר החובות המוטלות עליה.

לא מדובר אפוא במצב שבו מוזמנים רוחצים להיכנס לים למרות שמדובר בחוף בלתי מוכרז, או במצב שבו מתעלמות העירייה והמדינה מהפרה גורפת ומתמשכת של האיסור, כי אם בחוף בלתי מוכרז, האסור לרחצה, שלא הייתה כל הטעיה באשר לאיסור הרחצה בו, **ושלא הוכח כי לא העירייה או המדינה הפרו בו את חובת הפיקוח.**

56. גם את טענתם האחרונה של התובעים בסוגיית הפיקוח, שלפיה **לא מנעו המצילים את כניסתו של המנוח למים, ולא הוציאו אותו מהמים**, מצאתי שיש לדחות.

ההלכה הפסוקה הכירה בכך שלא ניתן להציב מציל על כל מתרחץ על מנת למנוע לחלוטין את הסיכונים הכרוכים בשחייה בים. כך גם אין אפשרות להציב מפקח על כל מתרחץ. אמנם מפעיל החוף, המדינה או הרשות המקומית אינם רשאים להתעלם מהפרה שיטתית של איסור השחייה, הנעשית בחוף המזמין אליו רוחצים, או בחוף שהרוחצים נוהגים לפקוד באופן קבוע, חרף איסור השחייה, ואולם נקיטת אמצעים סבירים בחוף בלתי מוכרז שהרחצה אסורה בו, אינה מחייבת הצבת מפקח קבוע באותו חוף, אשר יאכוף את איסור הרחצה בכל רגע נתון.

האמצעים הסבירים שננקטו בענייננו היו בראש ובראשונה באמצעות השילוט הקבוע המזהיר מפני הסכנה, והאוסר את הרחצה, ותחימת האזור המסוכן לשם מניעת כניסה למקום. מעבר לשילוט האוסר את הרחצה, בדקו המצילים מדי בוקר את מצב קרקע הים, לשם איתור סיכונים מיוחדים, ובהתאם לממצאי בדיקתם באותו היום, גידרו את האזורים המסוכנים באמצעות מוטות וסרטים בולטים, על מנת למנוע כניסת רוחצים למקום. מדובר באמצעי בטיחות סבירים, שכן מטבע הדברים לא ניתן לבנות לאורך חוף הים חומות של קבע, אשר ימנעו את הכניסה לים בחוף הלא מוכרז, או במקומות המסוכנים, במיוחד בשים לב לשינויים בסיכונים מיום ליום.

57. לא זו אף זו. בענייננו הבחין המציל אוחיון במנוח נכנס לים במקום האסור וכרז לעברו, על מנת שיצא מהים.

מהסמכויות שניתנו למצילים בסעיף 4 בצו המצילים ניתן ללמוד שהסמכויות שניתנו למצילים, בעזרתן הם ממלאים את חובתם הקבועה בסעיף 3 בצו, **להבטיח שהמתרחצים יתרחצו במים בגבולות המקומות המוכרזים בלבד, ולמנוע את**

הרחצה במקומות ובזמנים האסורים, הן סמכויות **לצוות** על מתרחץ לצאת מהים, **להוציא** מתרחץ מהים אם המתרחץ נתון לדעתו בסכנה, או **להורות** בכול עניין שיש בו כדי למנוע סכנה לחייו של המתרחץ. כמו כן נקבע כאמור בסעיף 12 בצו המצילים כי המציל רשאי לאסור רחצה במקום מסוים, ואת האיסור יציין באמצעות הנפת דגלים שחורים שניתן יהיה להבחין בהם בבירור. יחד עם זאת למצילים לא ניתנה סמכות לעכב מתרחצים המצויים בסכנה, או לעצור אותם, ועיקר סמכויותיהם הם באמצעות מתן הוראות, קביעת איסורים וסימונם. הפיקוח נעשה אפוא בעיקרו במתן הוראות וציון האיסורים באמצעות דגלים שחורים וציוד נייד, ובענייננו מילאו המצילים אחר חובתם הן באמצעות הצבת הדגלים והגידור, הן באמצעות הכריזה לעברו של המנוח.

58. אשר על כן מצאתי שלא הוכח שהעירייה או המדינה הפרו את החובות המוטלות עליהם בתחום הפיקוח, או נהגו בהתרשלות, בתחום הפיקוח על איסור הרחצה בחוף שאינו מוכרז.

59. סוגיה אחרונה השנויה במחלוקת בין הצדדים היא סוגית **החובה המוטלת על מציל לסייע למי שנמצא במים**, חובה החלה על מציל גם כלפי מתרחץ המפר את החובה המוטלת עליו ונכנס לים בחוף אסור לרחצה, ובמילים אחרות האם בנקיטת אמצעי ההצלה התרשלו העירייה או המדינה.

60. לטענת התובעים הגיעו המצילים אל המנוח באיחור, ועל כן לא עלה בידם להציל את חייו. טענתם העיקרית של התובעים בסיכומיהם הייתה כי גם לשיטתה של העירייה התרשלו המצילים, שכן אף שראו את המנוח נכנס לים, והבחינו במצוקה שאליה נקלע, לא עלה בידם למנוע את טביעתו. נטען כי אופנוע הים אוחסן לפני מועד האירוע, אף שעדיין נותרו 20 דקות עד סיום שעות הרחצה, ועל כן השימוש בו נעשה באיחור. כן נטען שאילו היה נעשה באופנוע הים שימוש מוקדם יותר, היה עולה בידי המצילים למשות את המנוח מהים במועד מוקדם יותר ובכך להציל את חייו.

61. אף שאחריותם המרכזית של המצילים היא לגבי ביטחונם של באי החוף המוכרז, וההוראות שנקבעו בעניין היקף החוף המוכרז (75 מטר מכול צד של תחנת ההצלה), וכן מספר המצילים בחוף, נועדו להתאים למתן שירותי הצלה לבאי החוף, קיימת למצילים אחריות גם לגבי הרוחצים המפירים את ההוראות ונכנסים למים בחוף שאינו מוכרז.

62. בענייננו ניתן ללמוד מעדויות המצילים וכן מהדוחות שנרשמו בזמן אמת, כי למרבית המזל הבחינו המצילים במנוח עושה את דרכו לתוך הבור המסוכן, ונקטו באמצעים להצלתו. שלושה מתוך ארבעת המצילים שהיו בחוף במועד האירוע נטלו חלק בפעולות ההצלה והחילוץ של המנוח מהים.

תחילה כאמור כרזו לעברו של המנוח, ומשלא ציית להוראות שניתנו לו בכריזה, יצא המציל שרון באופן מיידי לעברו של המנוח, מצויד בגלגל הצלה. עוד לפני שהגיע שרון למקום יצא מציל נוסף לעברו של המנוח, מצויד בציוד הצלה, לאחר שהמצילים הבחינו באדם נוסף שנכנס לים באותו מקום על מנת לסייע למנוח.

מאהר טען אמנם שחלף זמן רב עד הגעת המצילים למקום, ואולם ממהירות הגעתו של המציל הראשון למקום, ומהצלחתו למשות מהים את הרוחץ שניסה לסייע למנוח, ללא פגע, ומבלי שנזקק לעזרה רפואית, ניתן להתרשם שהיה זה אירוע קצר, וכי המנוח נמשה מהים במהירות.

63. המחלוקת בענייננו מתמקדת בשאלת מועד השימוש באופנוע הים, וביתר דיוק, בשאלה מדוע לא הוזנק אופנוע הים למקום האירוע מיד כאשר הבחין אוחיון במנוח נכנס לבור ונעלם בו; האם היה אופנוע הים מאוחסן במועד האירוע, ומה פרק הזמן שחלף עד שיצא אוחיון עם אופנוע הים אל המנוח.

64. אוחיון לא נשאל בחקירתו הנגדית מדוע לא הוזנק אופנוע הים אל המנוח מייד בתחילת האירוע, מדוע יצאו המצילים לעברו רגלית, ומדוע החליט בשלב מסוים לצאת בכול זאת למקום על אופנוע הים. התובעים אף לא הציגו הנחיה חוקית או מנהלית, המציינת שעל כוחות ההצלה לשלוח אופנוע ים לעברו של הטובע, אף לא חוות דעת בנושא זה. לא למותר להזכיר כי בפרשת פלונים, לא עשו המצילים שימוש כלשהו באופנוע ים, כי אם יצאו בריצה אל הטובע, ובית המשפט לא מצא בכך הפרת חובה או התרשלות.

65. כזכור, וכפי שהודגש בהלכה הפסוקה, טעות בנקיטת אמצעי ההצלה, כגון העדפת ריצה לכיוון הטובע על פני שימוש באופנוע הים, אינה מעידה בהכרח על רשלנות, שכן שיקול דעת מוטעה אינו מעיד בהכרח על רשלנות. יחד עם זאת התרשמתי כי בענייננו לא היה זה שיקול דעת מוטעה, אלא תוצאת אריזתו של אופנוע הים בטרם עת, זמן רב לפני סגירת שירותי ההצלה בחוף, כך שבעת קרות האירוע הוא לא היה זמין לשימוש. אחסון אופנוע הים 20 דקות לפני סגירת שירותי ההצלה בחוף, מעידה על רשלנות, ומטילה אחריות על כוחות ההצלה. על המצילים להפעיל את שירותי

ההצלה בחוף המוכרז עד סגירתו, ולהותיר את אמצעי ההצלה זמינים ומוכנים לפעולה.

66. בדוח משרד הפנים, שנערך מספר ימים לאחר האירוע, נרשם במפורש כי רק לאחר שנשלחו שני המצילים למקום, הרוחץ השני נמשה מהמים, והטובע הראשון לא אותר, "**הזעיקו את מנהל החוף דוד אבוטבול, והחזירו את אופנוע הים שאוחסן והחלו בחיפושים. אלון אוחיון השיט את אופנוע הים יחד עם שרון בוני, ותוך שתי דקות גילו את המתרחץ שקוע בקרקעית כ- 50 מ' מקו החוף**".

67. אוחיון הכחיש את הקביעה בדוח משרד הפנים שלפיה אוחסן אופנוע הים והוחזר רק לאחר שהמנוח לא אותר. בחקירתו הנגדית השיב אוחיון כי סמוך לאירוע אספו שני מצילים את הדגלים אשר הוצבו בחוף המוכרז וסימנו את האזור המותר לרחצה (אציין כבר עתה כי מדובר בהפרת החובות המוטלות על המצילים, אלא שמדובר באיסוף הדגלים בחוף המוכרז בלבד, ואיסופם אינו קשור בקשר סיבתי לאירוע שאירע למנוח).

68. כאשר נשאל אוחיון האם החזירו את אופנוע הים השיב אוחיון (עמ' 40 בפרוטוקול הדיון, שורות 31-30) -

> "**הוא לא אוחסן הוא נרתם לטרקטורון שהיה אמור לקחת אותו. הוא לא נלקח למחסן הוא היה על החוף**".

לשאלה מדוע לא הזכיר זאת בתצהירו, השיב (עמ' 40 בפרוטוקול הדיון, שורות 33-34) -

> "**אין לזה שום שייכות, אין לזה שום קשר, כל הציוד היה נוכח במקום ולא קופל עד תום האירוע. אם לא היה לי האופנוע הזה במקום לא הייתי מוצא אותו**"

כאשר הופנה לכך שבדוח משרד הפנים נכתב כי מנהל החוף נקרא להגיע למקום כדי להחזיר את אופנוע הים מהאחסון, השיב אוחיון (עמ' 41 שורות 11-7)-

> "**האופנוע יושב על עגלה שמובילה אותו לאחסון. מאחורי התחנה. אין פה מרחק נסיעה שהוא נכנס למחסן ויצא. לא. דוד אבוטבול נקרא למקום**

בסוף כמו בכול סיום יום עבודה כדי לאסוף את האופנוע ואז נכנס האירוע שבעצם עיכבנו אותו, הוא נשאר במקומו, כל מה שהייתי צריך לעשות סה"כ זה להחליק את האופנוע חזרה מהעגלה בחזרה למים. כנראה מה שהדוח אומר זה מה שתחקרו את המציל הראשי לגבי סיום יום עבודה".

לשאלה האם הוא יודע זאת השיב (עמ' 41, שורות 19-13)-

"כן. אני הייתי במקום. בהחלט. באותו אופנוע אני השתמשתי. אם האופנוע לא היה במקום אני לא הייתי מצליח למצוא את המנוח, והיינו נכנסים לפעילות ארוכות לתוך הלילה... אנו עסקנו במקרה טביעה, והצלה תוך כדי מתן תגובה מידית אחרת לא היה בידנו המנוח במהירות כזו. אחרי שהוא שקע, 10 דקות הוא כבר היה בחוץ עם פעולות החייאה".

69. אוחיון טען אפוא כי אופנוע הים נאסף אמנם אל העגלה המובילה אותו לאחסון, ואולם לטענתו הוא טרם אוחסן במחסן שמאחורי תחנת ההצלה, וכל שנדרש ממנו היה להחליק את האופנוע מהעגלה לחוף ולים. עוד פירט כי אילו היה אופנוע הים מאוחסן במחסן, היה נדרש זמן רב להחזרתו לים, המנוח היה נסחף ללב ים והחיפושים אחריו היו אורכים שעות. אוחיון ניסה להסביר את הדברים שנרשמו בדוח משרד הפנים, והניח כי רושם הדוח לא הבין שדוד אבוטבול נקרא למקום כדי לקחת את אופנוע הים לאחסון, ולא כדי להחזירו מאחסון, ואולם בשל אירוע הטביעה התעכב האחסון.

70. גם אם אאמץ את הסבריו של אוחיון, שלפיהם אופנוע הים טרם פונה למחסן במועד האירוע, אלא הועמס על העגלה המובילה אותו למחסן, גם מעדותו של אוחיון ניתן ללמוד כי אופנוע הים לא היה במים במועד האירוע, מוכן לפעולה, וכי השימוש בו נעשה רק לאחר ששני מצילים יצאו לאזור האירוע ולאחר שלא עלה בידם לאתר את המנוח. כאמור, לא ניתן הסבר לשימוש המאוחר באופנוע הים, וקשה להימנע מהרושם שאילו היה האופנוע זמין לשימוש במים, היה נעשה בו שימוש באופן מיידי, על מנת להגיע למנוח, והמנוח היה מאותר מוקדם יותר.

71. סביר להניח כי ככל שטובע ימשה מהים ויזכה לסיוע מוקדם יותר, כך יגדלו סיכוייו לשרוד, ועל כן קיימת חשיבות רבה בפעולת הצלה זריזה, ובהגעה מוקדמת ככל

האפשר אל הטובע. ניתן אמנם להתרשם כי המצילים פעלו במהירות ובמיומנות, וכי המנוח נמשה מהים בתוך רבע שעה, כפי שנרשם בדוח המצילים (אוחיון העריך את פרק הזמן בכ- 10 דקות), ואולם בהינתן העובדה שבחוף הוצב אופנוע ים, ראוי היה לעשות בו שימוש מוקדם יותר.

בחקירתו הנגדית הזכיר אוחיון כי לעיתים מתרחשים אירועים בחוף הבלתי מוכרז, גם במרחק של כ- 800 מטר, והמצילים מגיעים למקום רכובים על אופנוע ים. מדובר אפוא בכלי המשמש את המצילים בפעולות ההצלה, וניתן להניח כי השימוש בו נעשה באופן שגרתי שעה שמדובר באירוע מרוחק מתחנת ההצלה

בדוח משרד הפנים אכן נרשם כי המנוח אותר בתוך 2 דקות מהרגע שבו יצאו המצילים לעברו רכובים על אופנוע הים, ועל כן סביר להניח כי פרק הזמן של פעולות ההצלה היה מתקצר אילו היה נעשה באופנוע הים שימוש מוקדם יותר.

קריאת דוח משרד הפנים מעלה ביקורת מרומזת על כך שהשימוש באופנוע הים נעשה באיחור בשל כך שהיה מאוחסן. הרושם המתקבל למקרא הדוח, וכן מהשתלשלות האירועים, הוא כי אופנוע הים נארז, ולא היה זמין לשימוש מהיר, ועל כן ביכרו המצילים לצאת אל המנוח באופן רגלי, בתקוה למשות את המנוח מהים בדרך זו, ולהימנע מהצורך לפרוק את אופנוע הים מהעגלה שעליה אוחסן.

לא מדובר אפוא בטעות שבשיקול הדעת, כי אם בהימנעות מפעולת הצלה הכרחית מהטעם שאופנוע הים נארז כחצי שעה לפני סיום שירותי ההצלה בחוף. מדובר בהפרה של החובות המוטלות על המצילים, ועל כן חייבת העירייה בנזקי התובעים.

72. אשר **<u>לאחריות המדינה</u>**, לא מצאתי שהוכחה אחריות שכזאת. אחריות העירייה בענייננו מקורה באיסוף אופנוע הים ואריזתו לשם אחסון כחצי שעה לפני סגירת שירותי הים בחוף. מדובר בהתנהלות המצילים, ואין בכך כדי להטיל אחריות על המדינה.

73. לא למותר להזכיר בהקשר זה את דבריה של כב' השופטת י' וילנר בע"א 1751/18 **עיריית אשקלון ואח' נ' פלוני ואח'** (מיום 2.10.2019) שלפיהם-

> **יש להישמר מפני הרחבה יתרה של האחריות המוטלת על רשויות המדינה בגין נזקים הנובעים מהפעלת סמכויות שלטוניות הנתונות בידיהן, כדוגמת רישוי ופיקוח. זאת, נוכח העובדה שככלל, אחריות המדינה בכל הנוגע לנזקים מעין אלה**

> **– היא אך עקיפה, ובוודאי שאינה עולה, ככלל, על האחריות והאשם הטמונים במעשי המעוולים הישירים וה"קרובים" יותר לנזק הנתבע...**
>
> **הרחבה יתרה של האחריות המוטלת על המדינה בגין הפעלת סמכויות שלטוניות כאמור, עלולה להפוך את המדינה "למעין 'מבטח על' של כל הפעילות במשק בכל תחומי החיים שלגביה יש למדינה סמכויות פיקוח, רישוי והסדרה" (כדברי חברי, השופט י' עמית, בע"א 7008/09 עבד אל רחים נ' עאבד אל קאדר, פסקה 45 (7.9.2010)). בכך, עשויים אנו להסתכן ב"הצפתן" של רשויות המדינה בתביעות נזיקין רבות ונרחבות, כמו גם בהחצנת עלויותיהם של המעוולים הישירים על "כיסה העמוק" של המדינה – הניזון מכספי הציבור כולו..."**

74. בענייננו לא הצביעו התובעים או העירייה על אחריות ספציפית של המדינה, הקשורה בקשר סיבתי, עובדתי או משפטי, ואין בעצם סמכויות ההסדרה או הפיקוח שבידי המדינה כדי להטיל עליה אחריות כלשהי בעניינו לשאת בנזקיהם של התובעים.

<u>אשם תורם</u>

75. קביעת האשם התורם נעשית תוך הפעלת מבחן האשמה המוסרית של הצדדים. הכלל הקבוע בסעיף 68 (א) בפקודת הנזיקין הוא כי במקרה שבו נגרם הנזק גם בעטיו של הניזוק, יופחת הפיצוי בשיעור שיקבע בית המשפט, תוך התחשבות במידת אחריותו של הניזוק לנזק. ההלכה הפסוקה קבעה מבחן כפול לשיעור האשם התורם: מבחן פיזי –סיבתי של גרימת הנזק; ומבחן נורמטיבי הבוחן את מידת האשם בהתנהגותו של הניזוק (ראו למשל: ע"א 7099/16 **פלוני ואח' נ' ד"ר אהוד רוזנר ואח'** (מיום 8.8.2019) והפסיקה המוזכרת שם; **פרשת דנבר**). עוד נקבע בהלכה הפסוקה כי תחילה יש לבחון האם נהג הניזוק כאדם אחראי, ונקט אמצעי זהירות סבירים. ככל שלא נהג בסבירות, בהתאם למבחן האדם הסביר,יש לבחון את מעשי הרשלנות של המזיק והניזוק, אלו מול אלו, להשוות ולהעריך את מידתם ומשקלם של מעשיו ומחדליו של כל צד (ראו למשל ע"א 7130/01 **סולל בונה בניין ותשתית בע"מ ואח' נ' תנעמי**, פ"ד נח (1) 1, 22-21).

76. יישום המבחנים האמורים לענייננו מעלה כי רשלנותו של המנוח הייתה הרשלנות המכרעת, ועל כן יש לייחס לו אשם תורם בשיעור של 70%, וזאת בשל משקלם המצטבר של הטעמים הבאים:

המנוח בחר לרחוץ **בחוף בלתי מוכרז**, בניגוד לחובות המוטלות על מתרחצים בים, תוך התעלמות מהשילוט האוסר את הרחצה במקום, אף ש**לא ידע לשחות**. האלמנה ומאהר טענו אמנם בעדותם כי המנוח ידע לשחות, ומאהר אף פירט כי המנוח ידע לשחות טוב ממנו, ואולם אין בטענות כלליות אלו כדי להוכיח שהמנוח אכן ידע לשחות. שחיה, במיוחד במי הים, דורשת מיומנות, מעבר להשתכשכות במי ים, ולא הוכח בדרך כלשהי שהמנוח רכש מיומנות שכזו. מצאתי שיש לאמץ את התרשמותו של אוחיון שלפיה לא ידע המנוח לשחות, מהסימנים שאותם ציין על יסוד התרשמותו מהתנהלות המנוח בעת שנקלע למצוקה בים;

לא זו בלבד שהמנוח בחר לרחוץ בחוף בלתי מוכרז, הרחק מתחנת ההצלה שבה הבחינו בהגיעם לחוף, כפי שהעיד מאהר, על פי עדותו של אוחיון, **חצה המנוח את הגידור שנועד למנוע כניסה לבור המסוכן, תוך מעבר מתחת לחבל המגדר, ונתן מבטחו במראה המים, אשר נראו חלקים ובטוחים.** מאהר אמנם הכחיש זאת בעדותו, וטען כאמור שלא היה במקום כל שילוט או גידור, אף טען שהוא והמנוח השתכשכו במים במשך חצי שעה קודם לכן, ואולם מצאתי שיש לבכר את עדותו של אוחיון בעניין זה.

גם אם אאמץ את טענתו של מאהר שהוא והמנוח השתכשכו בים עובר לאירוע, סביר להניח שלא היה זה בתוך הבור, אלא בשוליו, במרחק מה ממנו, ואכן בתצהירו פירט מאהר כי השניים נכנסו לים במרחק של בין 180 לבין 200 מטר מתחנת ההצלה, בעוד שהטביעה התרחשה במרחק של 150 מטר מהתחנה. כששמע מאהר שהמנוח קורא לו הסתכל לעברו, והתרשם שהמנוח קורא לו לחזור לים, ולהגיע למקום טוב יותר לשחייה, דברים המלמדים על כך שהמנוח היה במקום אחר מהמקום שבו רחצו בתחילה. על כל פנים, אילו היו נכנסים מלכתחילה באותו מקום, היו נופלים לבור באופן מיידי, או נסחפים, כפי שאירע למנוח מאוחר יותר.

ניתן ללמוד מעדותו של מאהר כי בעת האירוע הוא היה בגבו למנוח, ועשה את דרכו בחזרה לחוף. סביר להניח שבנסיבות אלו הוא לא ראה בדיוק מה מעשיו של המנוח ומה אירע לו. אין להוציא מכלל אפשרות שהמנוח יצא מהים, ונכנס בחזרה לים במרחק מה, לעברו של הבור. אז הבחין בו אוחיון וכרז לעברו. על כל פנים העדפתי

את עדותו של אוחיון, הנתמכת, בין היתר, ברישום בדוח המצילים על קיומם של הדגלים במקום, וכן בהגעתו המהירה של המציל שרון, התומכת בכך שאוחיון הבחין במנוח נכנס למים ושלח מיד מציל לעברו;

המנוח התעלם מהכריזה לעברו, וגם אם היו למנוח קשיי שפה, דווקא על אדם שאינו דובר את שפת המקום, המגיע לחוף ים בלתי מוכר, מוטלת אחריות מוגברת לבחון היטב את כללי החוף והאיסורים החלים בו, ובשעה שאינו יודע לשחות, גם להיצמד לתחנת ההצלה, אשר משמעותה אוניברסלית, להאזין לכל כריזה, שמא היא מכוונת לעברו, ולפעול בהתאם לה, גם אם אינו מבין את המילים המדויקות הנאמרות.

77. 'אשמם' של המצילים, לעומת 'אשמו' של המנוח, הוא **באחסון מוקדם של אופנוע הים על העגלה**, אשר גרם לעיכוב בן מספר דקות בשימוש באופנוע הים, וכפועל יוצא גם במשיית המנוח מהים. מעשי המצילים אינם הגורם לטביעה, אף **אין בעניינו כל וודאות ששימוש באופנוע הים במועד מוקדם יותר היה מביא בהכרח להצלת חייו של המנוח**, אף שעלה בידי שרון להציל את הרוחץ השני, שנכנס לים כדי לסייע למנוח.

78. אירועים של טביעה בים מתרחשים, למרבית הצער, גם בחוף ים מוכרז, וחרף נקיטת מלוא האמצעים האפשריים, לא תמיד עולה בידי כוחות ההצלה להושיט עזרה. על אחת כמה וכמה שאין כל ביטחון שיעלה בידיהם של כוחות ההצלה להציל טובע בחוף בלתי מוכרז, בשעה שמדובר בבור עמוק בקרקע הים, שהסכנה הגלומה בו היא סכנה מוגברת, בעיקר בשל הזרמים התת קרקעיים שזורמים בו.

לא בכדי גדרו המצילים את הבור המסוכן באותו בוקר, שכן אין כל וודאות שיעלה בידם להציל את חייו של מי שנכנס לאותו הבור, שבו זרמים תת קרקעיים, במיוחד כאשר אינו יודע לשחות. הסכנה הטמונה בבור ובזרמי הים החזקים רבה לעין שיעור מהסכנה הכרוכה ברחצה הרגילה בחוף הים. אין כל וודאות ששימוש באופנוע הים מספר דקות קודם לכן, וכפועל יוצא גם חילוץ המנוח מהים מוקדם יותר, היה מציל חייו של המנוח, נוכח המרחק הרב מתחנת ההצלה, הסכנה המיוחדת הטמונה בבור שבקרקע הים, הזרמים שסחפו את המנוח ללב ים, והעובדה שלא ידע לשחות.

חלקם של המצילים ב'אשם' הוא אפוא בעיכוב בן מספר דקות במשיית המנוח מהים.

בנסיבות אלו, ובהעמידי את מעשיהם של המנוח ושל המצילים, אלו מול אלו, ובשים לב לכך שרשלנותו של המנוח הייתה הרשלנות המכרעת, אני סבורה שחלקם של המצילים באחריות אינו עולה על 30%.

79. <u>אשר על כן אני קובעת שלמנוח אשם תורם בשיעור של 70%.</u>

<u>הנזק</u>

80. המנוח נפטר כאמור בהיותו בן 39, והותיר אחיו אלמנה וחמישה ילדים:

- האלמנה, ילידת 12.9.75, הייתה ביום התאונה עקרת בית.
- שי', ילידת 2.8.99, ביום 2.8.17 מלאו לה 18;
- שא', יליד 12.10.00, ביום 10.12.18 מלאו לו 18 שנה;
- ש. א. יליד 27.5.02, ביום 27.5.20 מלאו לו 18 שנים;
- ע' (קטין) יליד 26.9.07, ביום 26.9.25 ימלאו לו 18 שנים;
- ס. א. (קטין) יליד 13.10.10, ביום 13.10.28 ימלאו לו 18 שנים.

81. אין בין הצדדים מחלוקת על ראשי הנזק שאותם יש לחשב בעניינו, ועל כך שאת הפיצוי בגין אבדן התמיכה יש לחשב בהתאם לשיטת הידות (על בסיס 8 ידות בתקופה הראשונה) ועל כן אתמקד בסוגיות השנויות במחלוקת.

<u>הפסד שכר בשנים האבודות</u>

<u>בסיס השכר</u>

82. התובעים טענו כי יש לקבוע שבסיס שכרו של המנוח הוא 9,500 ₪, בעוד שהעירייה טענה כי יש לאמץ את השכר הממוצע במשק הפלסטיני כבסיס השכר. בסעיף 7 בתצהיר עדותה הראשית הצהירה האלמנה כי המנוח השתכר מדי חודש סכום של 8,000 ₪ - 10,000 ₪, במזומן, והיה מפקיד בידיה בין 6,000 ל- 8,000 ₪. לדבריה עבד המנוח בעיקר בתחומי הארץ, כעצמאי. מאהר אף הוא הצהיר בתצהיר עדותו הראשית כי השכר הממוצע לרצפים ברשות הוא כ- 8,000 ובישראל- בין 10,000 ל- 13,000 ₪. כמו כן הצהיר כי הנוהג הוא תשלום במזומן. עדויותיהם של האלמנה ומאהר בדבר הכנסותיו של המנוח לא נתמכו בראיה אובייקטיבית, ולא ברור על יסוד מה קבע מאהר את ממוצעי השכר ברשות ובישראל.

83. הראיות האובייקטיביות שהוגשו מטעם התובעים מעלות תמונה שונה. לתצהיר האלמנה צורף היתר כניסה לישראל של המנוח, לתקופה שבין התאריכים 1.8.14-27.1.15. מעיון בהיתר הכניסה לישראל, אשר ניתן ימים ספורים לפני האירוע הטרגי, עולה כי הוא היתר למטרת **מסחר**, ולא למטרת בניה או ריצוף.
כמו כן צורפה תעודת עובד ציבור מאת רשות האוכלוסין, שלפיה ניתנו למנוח בעבר שלושה היתרי עבודה בישראל בלבד:
למעסיק ונטורה אשר בע"מ, רישיון בתוקף מיום 20.3.2013 עד יום 14.4.2013;
המעסיק יהלומית פרץ בע"מ, רישיון בתוקף מיום 2.8.2011 ועד 22.9.2011;
והמעסיק אמיתי קבוצת הר טוב בע"מ, מיום 21.6.2011 ועד 10.7.2011.

מדובר אפוא ברישיונות עבודה לפרקי זמן קצרים, ולא בהכרח בתחום הבנייה.
על פי הנתונים שהוגשו:
עבד המנוח בישראל בינואר 1994 בבניין, במשהב בע"מ, 8 ימי עבודה, והשתכר 939 ₪;
ביוני 2011 עבד בקבוצת הר טוב, 5 ימי עבודה, והשתכר 903 ₪;
ביולי 2011 עבד בקבוצת הר טוב 5 ימי עבודה, והשתכר 820 ₪;
באוגוסט 2011 עבד ביהלומית פרץ בע"מ, 6 ימי עבודה, והשתכר 2,054 ₪;
בספטמבר 2013 עבד ביהלומית פרץ בע"מ, 8 ימי עבודה, והשתכר 2,864 ₪;
ובאפריל 2013 עבד בונטורה אשר בע"מ, 4 ימי עבודה והשתכר 1,285 ₪.

לא הוצגו נתונים כלשהם על עבודה בשנת 2014, והיתר העבודה שהוצג היה כאמור מאוגוסט 2014 בלבד, מספר ימים לפני האירוע.
<u>ע"פ דוח ריכוז תשלומים סוציאלים של רשות האוכלוסין</u>, שולם למנוח ב- 29.1.14 סכום של 40.82 ₪, ובתאריך 31.1.12 שולמו למנוח 230 ₪.
התמונה המתקבלת מהנתונים האמורים אינה של עבודה קבועה בארץ בתחום הרצפות, אלא על עבודה מזדמנת, לעיתים רחוקות מאוד, לא בהכרח בתחום הבניה.
84. גם מעדותם של מאהר, אשר תיאר כאמור המתנה ממושכת במחסום, בניסיון למצוא עבודה מזדמנת בארץ, ומעדותה של האלמנה, לא ניתן ללמוד כי למנוח הייתה עבודה קבועה בארץ. אמנם נטען כי למנוח לא היה מעביד, וכי הוא התפרנס בארץ כעצמאי, מעבודות אצל אנשים פרטיים המחפשים לעיתים פועלים לבנות את

ביתם, ואולם טענות אלו לא הוכחו ואין די בהן כדי להרים את הנטל המוטל על תובעים להוכיח הכנסות בלתי מדווחות.

85. יחד עם זאת סביר להניח כי המנוח עבד בתחומי הרשות הפלסטינית, ובהעד הוכחה על גובה שכרו בפועל, יש לאמץ את השכר הממוצע במשק הפלסטיני. מאחר שלא הוגשה תעודת עובד ציבור המפרטת מה גובה השכר הממוצע במשק הפלסטיני, או חוות דעת של מומחה בעניין זה, אני קובעת כי השכר הממוצע במשק הפלסטיני עומד על 2,000 ₪, כפי שנקבע בהלכה הפסוקה (ראו: ע"א 8960/06 **טמיזה נ' מנורה חברה לביטוח בע"מ** (מיום 05.05.10); ע"א 7684/10 **עזבון המנוח אפיליה רדואן נ' קרנית**, (מיום 29.12.11); ע"א 3527/15 **הקרן הפלסטינית לפיצוי נפגעי תאונות דרכים נ' אחמד אבו שמסיה** (מיום 1.11.16)). **לפיכך בסיס השכר של המנוח לשם חישוב ההפסדים עומד על 2,000 ₪.**

86. נתונים נוספים לחישוב אבדן התמיכה:

- אין בין הצדדים מחלוקת על כך שלאלמנה לא היו הכנסות, ולפיכך גובה הקופה המשפחתי הוא 2,000 ₪;
- כפי שנקבע בהלכה הפסוקה, גיל הפרישה ברשות הפלסטינית הוא 60, ושיעור ההיוון הוא 5% (ראו ע"א 4258/20 **פלונית נ' מגדל בע"מ** (מיום 25.10.2020), והפסיקה המוזכרת שם.
- אשר לגיל התלות של הילדים, בהתאם להלכה הפסוקה, מסתיימת התלות בגיל 18, גיל תחילת העבודה למי שאינו משרת בצה"ל (ראו: ע"א 3542/08 **מנורה חברה ביטוח בע"מ נ' עזבון המנוח פלוני** (מיום 22.07.10); ע"א 4513/09 **הדר חברה לביטוח בע"מ נ' קרואני** (מיום 25.08.11). בענייננו לא צפויים ילדיו של המנוח לשרת בצה"ל או בצבא אחר, על כן מסתיימת תלותם במנוח, לעניין הפיצוי בגין הפסדים בשנים האבודות, בהגיעם לגיל 18.

87. בהתאם לעקרונות האמורים, יש לפסוק לתובעים פיצוי בגין אבדן תמיכה בסכום של <u>320,000</u> ₪ במעוגל, בדומה לתחשיב שהוגש על ידי הנתבעות.

<u>נזק לא ממוני</u>

<u>כאב וסבל וקיצור תוחלת חיים</u>

88. התובעים עתרו לפיצוי בגין **כאב וסבל וקיצור תוחלת חיים** בסכום של 550,000 ₪, בעוד שהנתבעות טענו כי יש לפסוק לא יותר מ- 100,000 ₪. בשים לב לסכומים

המקובלים בפסיקה מצאתי שיש לקבל את בקשת התובעים ולפסוק את הפיצוי המבוקש בראש נזק זה, בסכום של **550,000** ₪.

אבדן שירותי המנוח

89. בהתאם להלכה הפסוקה, בשים לב לגילו של המנוח ולמספר ילדיו, ועל יסוד אמות המידה שנקבעו בהלכה הפסוקה יש לפסוק בגין אבדן שירותי המנוח פיצוי בסכום של 100,000 ₪ (ראו רע"א 6914/14 **פלונית ואח' נ' קרנית ואח'** (מיום 7.12.14)).

קבורה ומצבה

90. התובעים זכאים לפיצוי בגין הוצאות הקבורה שנגרמו להם, וכיון שלא הובאו ראיות בעניין זה, וניתן להניח כי הוצאות אלו נמוכות מאלו המקובלות בארץ, אני פוסקת להם הוצאות בסכום של **7,000** ₪ בראש נזק זה.

סיכום

91. העירייה תשלם לתובעים פיצוי בסכום של **293,100** ₪, בהתאם לפי הפירוט שלהלן:

אבדן תמיכה בשנים האבודות -	320,000	₪;
נזק לא ממוני -	550,000	₪;
אבדן שירותי המנוח	100,000	₪;
קבורה ומצבה	7,000	₪;
סה"כ	**977,000**	₪

92. מהסכום האמור ינוכו 70% בגין אשמו התורם של המנוח, כך שסכום הפיצוי המתקבל הוא **293,100** ₪.
93. כמו כן תשלם העירייה לתובעים הוצאות, וכן שכר טרחת עורך דין בגובה של 23.4% מסכום הפיצוי לאחר ניכוי האשם התורם (כולל מע"מ).
94. הסכום ישולם בתוך 30 ימים, שאם לא כן יישא הפרשי הצמדה וריבית כדין.
95. כמו כן תשלם העירייה למדינה את הוצאותיה, בסכום כולל של 20,000 ₪, בתוך 30 ימים.

ניתן היום, ט"ו אדר א' תשפ"ב, 16 פברואר 2022, בהעדר הצדדים.

